

Stockholm 2016-01-29

Konstitutionsutskottet

Ink 2016 -01- 29

Dnr 1276-2015/16

Till Konstitutionsutskottet

Begäran om granskning av tidigare utrikesminister Carl Bildts och tidigare försvarsminister Karin Enströms agerande genom att underlåta att informera och överlägga med Utrikesnämnden med anledning av regeringens undertecknande av ett samförståndsavtal med Nato om värdlandsstöd m.m.

Efter inbjudan från Nato bemyndigade den förra regeringen Försvarsmakten att förhandla ett samförståndsavtal med Nato om värdlandsstöd (värdlandsavtalet) och regeringen beslutade sedermera, den 28 augusti 2014, att Sverige skulle underteckna det framförhandlade avtalet. Undertecknandet av värdlandsavtalet skedde sedan den 4 september 2014, mitt i en valrörelse, bara några dagar före valdagen och utan att Utrikesnämnden informerades.

I samband med förhandlingarna om värdlandsavtalet framkom att en förutsättning för att kunna underteckna avtalet var att Sverige dessförinnan hade anslutit sig till det kompletterande tilläggsprotokollet till PFF SOFA som reglerar den rättsliga statusen för militära Natohögkvarter och för deras militära och civila personal inom parternas territorier. Regeringen beslutade därför den 26 juni 2014 att tilläggsprotokollet skulle undertecknas. Protokollet undertecknades den 1 augusti 2014.

Värdlandsavtalet med Nato är ett övergripande strategiskt avtal där bl.a. juridiska och finansiella aspekter av att ge och ta emot stöd regleras. Avtalet innehåller grundläggande principer och procedurer för värdlandsstöd och kan användas över hela skalan av situationer från fred till kriser och krig. Genom att godkänna värdlandsstödsavtalet etableras således ett ramregelverk för att kunna ge och ta emot militärt stöd från Nato vid kris eller konflikt i Sverige eller i närområdet. Vilket får anses ha påverkan på Sveriges militära alliansfrihet som är en grundbult i vårt lands säkerhetspolitik.

Enligt 10 kap. 11 § regeringsformen ska regeringen i alla utrikesärenden av större vikt före avgörandet överlägga med Utrikesnämnden om det kan ske. Undertecknandet av såväl värdlandsavtalet som tilläggsprotokollet måste betraktas vara ett utrikesärende av stor vikt, då det i stor utsträckning berör svensk säkerhetspolitik och kan få långtgående konsekvenser för Sveriges relationer till andra länder.

Istället för att informera och överlägga med Utrikesnämnden innan undertecknandet av dessa handlingar skedde, valde regeringen att i mycket nära anslutning till valdagen 2014 ta sådana beslut som låste fast kommande regering, oaktat resultat i de allmänna valen, vid en process som inte var förankrad i Utrikesnämnden. Att besluten att underteckna dokumenten fattades med en till synes stor brådska kort före ett regeringsskifte förstärker allvaret i denna anmälan.

Jag vill därför att Konstitutionsutskottet granskar om den tidigare regeringen levt upp till grundlagens krav om överläggning med Utrikesnämnden innan avgörandet att värdlandsavtalet och tilläggsprotokollet till PFF SOFA skulle undertecknas.

Stig Henriksson

Stig Henriksson
Riksdagsledamot
Vänsterpartiet